

СОНЯШНИК

РІК IV

ГРУДЕНЬ — 1959 — DECEMBER

Ч. 48

Україна. Київ. Академія Наук, у якій працював академік Михайло Грушевський.

Малюнок А. НАВРОЦЬКОГО

СНІГ

В. ШЕВЧУК

Без чобіт і дужих ніг
Йде у полі білий сніг.
Притрусив берізок віти,
Поховав осінні квіти,
До землі пригнув траву —
Ледь прив'ялу мураву.
Біля нашої хатини
Взявсь гасить кущі калини.
А вони горять завзято,
Щоб пиріг нам був на свято.

Батьки і вчителі! Подбайте про віднову передплати "Соняшника" для Ваших дітей! Подбайте, щоб "Соняшник" був у кожної дитини!

М. Грушевський

Академік Михайло Грушевський

Серед великих людей України нашого століття одне з найперших місць займає академік Михайло Грушевський. Нема такої ділянки українського життя, у якій би не позначився вплив цієї людини: великий вчений-історик, організатор науки, політик, творець нашої держави, письменник і так далі, і так далі... М. Грушевський — людина, без якої не можна уявити України в нових часах.

ЖИТТЯ Й ОСВІТА

Народився Михайло Грушевський у м. Холмі 29 вересня, 1866 року. Батько його був педагог із старого духовного роду на Київщині. Михайло Грушевський закінчив гімназію у Тифлісі (Грузія), потім вчився в Київському університеті на історико-філологічному факультеті, який закінчив у 1890 році.

Наукову працю розпочав ще в університеті. Його вчителем був великий український вчений В. Антонович. За порадою В. Антоновича Грушевського призначили на посаду професора історії у Львівському університеті, де він викладав від 1894 по 1914 рік.

Львів, як і вся Галичина, тоді був у Австро-Угорській імперії, а основна частина України тоді була під владою Росії. Росія забороняла українцям мати свої школи та наукові установи. Навіть українська мова була заборонена. Українські вчені мусіли виїздити в Галичину і там будувати школи та всякі наукові установи, видавати українські книжки тощо.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

Так на гроші українців із центру України було у Львові створено Наукове товариство імені Шевченка у Львові. Як у Львів приїхав Михайло Грушевський, то він відразу очолив Історично-філософську секцію цього товариства. Та він зараз же почав працю, щоб перетворити це товариство у поважну наукову установу, типу академії наук.

Грушевський запросив до праці в Товаристві великого письменника і вченого Івана Франка. Це йому була чимала допомога. Завдяки праці Михайла Грушевського Наукове т-во імені Шевченка зробило дуже багато для української науки: з того часу цілий світ став знати українських вчених і українську науку взагалі.

Товариство видавало свої наукові праці ("Записки"), у яких Михайло Грушевський написав багато про історію України. Він же був і головним редактором усіх видань товариства.

ПОВОРОТ ДО КИЄВА

У Росії в 1905 році відбулася перша революція і царський уряд, налякавшись народу, дав українцям деяку волю. Михайло Грушевський тоді негайно повернувся до Києва. Тут він брав участь в українському визвольному русі. Він був членом революційних українських партій, дуже багато писав про визволення України в різних газетах та журналах.

У Києві він заснував Українське Наукове Товариство і був його головою. У Києві він видавав "Літературно-Науковий Вісник", "Записки" т-ва та великий історичний журнал "Україна".

Працюючи в Києві, Михайло Грушевський не поривав зв'язків зі Львовом — аж до 1913 року він був головою Наукового Товариства імені Шевченка у Львові.

АРЕШТ І ЗАСЛАННЯ

У 1914 році почалась перша світова війна. Росія не довіряла українцям, боялась їх. Багатьох українців арештували й заслали. Арештували та заслали і Михайла Грушевського.

Арештували його восени 1914 року. Два місяці тримали в тюрмі, а потім заслали в Сибірьск. Із Сибірьска його перевели в Казань, а пізніш у Москву, де він мусів бути аж до самої революції (до березня 1917 року).

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ

У березні 1917 року в Петрограді, столиці Росії, почалась революція. Революцію почали українці: проти російського царя виступив Волинський полк, який складався з українців. Наших вояків підтримали солдати та робітники.

Цар мусів зректися престолу. Всесвітня тюрма народів, як звали тоді Росію, розвалилась. Усі поневолені народи почали відновляти свої держави. Першими між ними були українці.

Михайло Грушевський негайно виїхав до Києва. У Києві за його почином створено Український парламент, який тоді звався Українська Центральна Рада. У Центральну Раду увійшли найкращі сини України з різних політичних партій. На голову Української Центральної Ради одностайно обрано Михайла Грушевського, бо він був найбільшим нашим вченим, найвизначнішим патріотом, він був людиною, яку знала й шанувала вся Україна, весь світ.

Усі українці тоді Михайла Грушевського звали батьком: батько Грушевський каже отак, батько Грушевський думає й пише отак... Слово батька Грушевського було законом для всіх українців. Особливо його шанував Симон Петлюра, який пізніш став головним отаманом нашого війська і президентом нашої держави.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ — ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

У Центральну Раду входили всі українські партії. Найсильнішою партією тоді була Українська Партія Соціалістів-Революціонерів. До цієї партії належав і Михайло Грушевський. Але на державні посади призначали людей не за партійною приналежністю, а за їх якостями. Про це подбав Михайло Грушевський. Він казав, що справа не в партійному квиткові, а в розумі людини, у її здібностях. Це було дуже корисно для держави.

У січні 1918 року Українська Центральна Рада одностайно ухвалила, що Україна виходить із складу Росії і стає самостійною державою. З цього приводу було видано IV Універсал Центральної Ради. Цей універсал склав Михайло Грушевський.

29 квітня 1918 року Михайла Грушевського обрано на першого президента нової української держави. У той час почалась важка війна з Росією.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ

Україна ослабла у війні з Росією. У самій Україні почались неприємності. Генерал Павло Скоропадський підняв повстання проти Української Центральної Ради і став гетьманом. Михайло Грушевський відійшов від державної праці.

Гетьман пробув дуже короткий час, бо його скинули українські повстанці на чолі з Петлюрою та Винниченком. Але Михайло Грушевський до державної праці вже не повернувся — він у 1919 році виїхав за кордон. Боротьбою проти росіян керував уже Симон Петлюра.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ НА ЧУЖИНІ

Михайло Грушевський був на чужині у Австрії і в Чехії. Тут він весь час працював над історією України. Написав чимало творів і на політичні теми. Зокрема він редагував журнал своєї партії “Борітеся — Поборете!”

ПОВОРОТ В УКРАЇНУ

На початку 1924 року Українська Академія Наук обрала Михайла Грушевського своїм дійсним членом. Він у тому ж році повернувся в Україну, щоб мати змогу працювати науково.

В Академії Наук він очолив Історичну Секцію. Тут він відновив історичний журнал “Україна”. Сам же й редагував його. Редагував ще й інші наукові видання Академії Наук.

Багато зробив у ділянці підготовки молодих вчених-істориків. Та головне, що тут, у Києві, він закінчив два свої найбільші твори: “Історія України-Руси” та “Історія української літератури”. Разом Михайло Грушевський написав понад 1800 наукових творів.

Ця його діяльність була дуже небезпечна російським займанцям України. Як колись цар, так тепер більшовики припинили наукову працю академіка Грушевського. Його учнів і помічників порозганяли, посадили в тюрми чи й порозстрілювали. Самого Грушевського у березні 1931 року вивезли в Москву. В Україну його більше не пускали. Друкувати свої твори він міг тільки в російських виданнях. У всіх газетах і на різних зборах його ляли й погрожували йому. Називали його “ворогом народу”, українським націоналістом.

Це надламало його здоров'я і наш великий вчений, батько Грушевський, як його звала ціла Україна, помер 23 листопада, 1934 року. Помер він у Кисловодському (на Північному Кавказі), куди виїхав на лікування.

Українцям удалося дістати дозвіл поховати його в Україні: тіло Михайла Грушевського привезли до Києва й поховали на Байковому цвинтарі, де ховали найвизначніших українських діячів.

Сьогодні в Україні заборонено навіть згадувати ім'я Грушевського. Усі ж українці на чужині вшановують пам'ять першого президента України, великого вченого, якого знає весь світ, великого борця за нашу волю й державу. Саме тепер відзначаємо 25 років з дня смерті академіка Михайла Грушевського.

П. Волиняк

Кожушки ми розстебнули,
Довгі поли підвернули:
Раз, два, три, чотири —
Дзвінко гупають сокири.

Друже, дужче розмахнися
Та й рубни по сизій кризі,
Під якою у полоні
Риба тре плавці червоні.

Зажени сталеве лезо
В лід товстий, що давить плесо.
Душно рибі, важко рибі
У підліднім чорнім глибі.

Ще раз, друже, з маху цюкни —
Хай вода у проруб хлюпне
І заграє в ополонці,
Наче сонечко в віконці.

Краснопер проблісне боком,
Знов пірне собі глибоко,
Лин, пустуючи із ним,
Нам змахне пірцем тугим.

Поворухить короп вусом:
Ми пшо́на йому натрусим
І вареного ячменю
Із торбини кинем жменю.

Скресне крига повесні,
Вдарить в береги тісні —
І на ставі сита риба
По відсонню піде стриба.

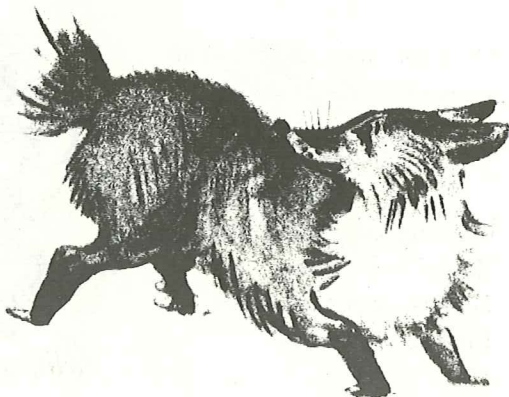
Платон ВОРОНЬКО

БЕЗХВОСТА ЛИСИЧКА

Лисичка-сестричка
Ішла до курей.
Лисичка-сестричка
Торкнулась дверей,
А там не курчата—
Рябко спочивав,
Схопив—і лисиці
Хвоста одірвав.
Лисичка безхвоста,
Немов цуценя,
Та все ж за

курчатами

Ходить щодня.
Лисичко-сестричко,
Курчаток не крадь,
Бо можуть голівку
Тобі одірвать!

Під кущем собі лежить
Заєць на світанку.
Дума: «Що коли пошить
Шапочку-ушанку?»

Не страшна тоді зима
Й віхола шалена:
Всі б казали, що нема
Розумніших мене!

Це б про мене на весь край
Слава полетіла!»
Заєць очі протира
І — мерщій за діло!

Смушок взяв у барсука,
Нитки — у лисиці,
Голку — в друга-їжака
І почав трудиться!

І не спав він і не їв —
З ранку і до ранку
Все зайчисько собі шив
Шапочку-ушанку.

А пошив — ще й не надів,
Як звірята й птиці
Прибули з усіх кінців
Шапку подивиться.

Кожен гладив теплий міх,
Кожен дивувався,
А зайчисько слухав їх
І — ще більш пишався!

Та озвався тут ведмідь:
— Шапочка чудова!
Нумо, зайчику, надіть
Просимо обнову!

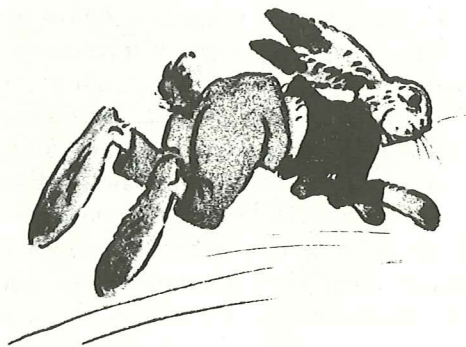
Як летів поміж кущів,
Поколов і лапки...
Так чому ж він не надів
Отієї шапки?

Чом він мерзне стільки літ
В дощ і в завірюху?
Бо ту шапочку надіть
Заважають

в у х а!

Заєць шапочку в ту ж мить
Взяв, надіти хоче.
І — не може це зробити.
А вже ліс — регоче.

Покотився дружній сміх
З краю і до краю.
А зайчисько — з усіх ніг
Дременув із гаю!

КИЙ — ПЕРШИЙ КНЯЗЬ КИЇВСЬКИЙ

Хто заснував нашу столицю — Київ? Хто були перші мешканці нашої золотоверхої столиці?

З давніх давен цікавили ці питання українців. Ще наші давні предки дуже цікавились “дитинством” Києва.

Жив колись у Києво-Печерському монастирі вчений чернець Нестор. Жив він ще за часів великої й могутньої держави, що звалась Русь. Русь — це стара назва України. Нестор жив у 12-му сторіччі по Христі.

Чернець Нестор склав літопис. Він позаписував усі перекази про походження нашого народу й початки нашої держави. Назвав він свою книгу так: “Се повести времяньних лет, откуда есть пошла руская земля, хто в Киеуе нача первее княжити, и откуда руская земля стала есть”.

Слово “літопис” походить від двох слів: “літо”, що по-давньоукраїнському означало “рік”, і “писати”. Отже, слово “літопис” означає: опис подій, які відбувалися рік за роком. Стародавні літописи стали основою науки про історію нашого народу.

Нестора та його сучасників дуже цікавило, хто ж у Києві почав перший князувати, хто дав початок нашої держави. Але вже й у ті часи було зрозуміло, що до перших князів були вже люди в Києві, бо не могли ж князі князувати на порожньому місці!

Тепер наукою встановлено, що вже в 6-му сторіччі на місці сучасного Києва були три селища слов'янського племені — полян. Поляни — плем'я, що заселяло частину України між Дніпром та річкою Рось, що йде через сучасні міста Біла Церква та Богуслав і впадає у Дніпро. Поляни і зробили початок української держави.

Про полян, які оселились у теперішньому Києві, літопис каже, що були вони “мужі мудрі і розсудливі”.

Годішній Київ оточували густі ліси. Його перші мешканці займалися мисливством, рибальством та землеробством. Отже, заснували Київ звичайні люди — сам народ. Перші князі тільки укріпили нашу столицю, розбудували її.

Хто ж був перший київський князь? Літописець Нестор у своєму літописі розповідає про першого нашого князя таке:

... Було три брати: одному ім'я Кий, другому Щек, третьому Хорив. Була в них і сестра, яку звали Либідь. Жив Кий на горі, що нині зветься Боричів узвіз. Щек жив на горі, що зветься тепер Щекавицею, а Хорив жив на третій горі, що від нього названа Хоревицею. Усі три брати створили “град” (місто, город), який в ім'я старшого брата назвали Києвом (Київ “град”)...

Ще й сьогодні одна з київських гір зветься Старокиївською. Є сьогодні в Києві й гора Щекавиця, а одна з вулиць і досі зветься Хорева. Є в Києві й річка, яка зветься Либідь. Як бачимо, саме Кий був першим київським князем. Князував він у кінці шостого та на початку сьомого сторіччя. Кий укріпив місто і був дуже шанованим князем.

Та в часи Нестора (Дванадцятье сторіччя) його сучасники сперечались: Кий чи не Кий був першим нашим князем. Справа в тім, що тоді Новгород Великий намагався відокремитись від Києва. Новгородці намагались довести, що їх місто старше від Києва. Вони також казали, що Кий зовсім не був князем, а що він був тільки звичайним перевізником через ріку Дніпро. Люди казали “Київ перевіз”. Згодом коло того перевозу розбудувалося місто, тоді слово “перевіз” загубилося і лишилося тільки слово “Київ”. Відси, від імені перевізника Кия, й походить назва Києва.

Проти цього дуже гаряче виступав літописець Нестор, який був великим патріотом. Нестор наводить такий факт: Кий їздив до столиці Візантії і візантійський імператор приймав Кия з великими почестями, дуже доброзичливо. Це свідчить, що наш князь теж був дуже славний і могутній, коли імператор найсильнішої на той час імперії в світі шанував його і мав з ним якісь спільні інтереси.

Нестор з великим обуренням каже:

“Якби Кий був перевізником, то не ходив би до Царюгорода” (Царгород тоді був столицею Візантії).

Кий, Щек, Хорив та їх сестра Либідь ніколи не залишали Києва — вони жили в ньому аж до самої своєї смерти. На жаль, ми про них маємо дуже мало відомостей.

Тепер Київ має 1400 років! Це одне із найстарших міст Європи. Можливо, скоро у нашій прадавній столиці стоятиме пам'ятник першому українському князеві — Києві.

И быша г(3) брата
єдиному имя кий. аругому щекъ атретьему
Хоривъ и сестра их либедь.

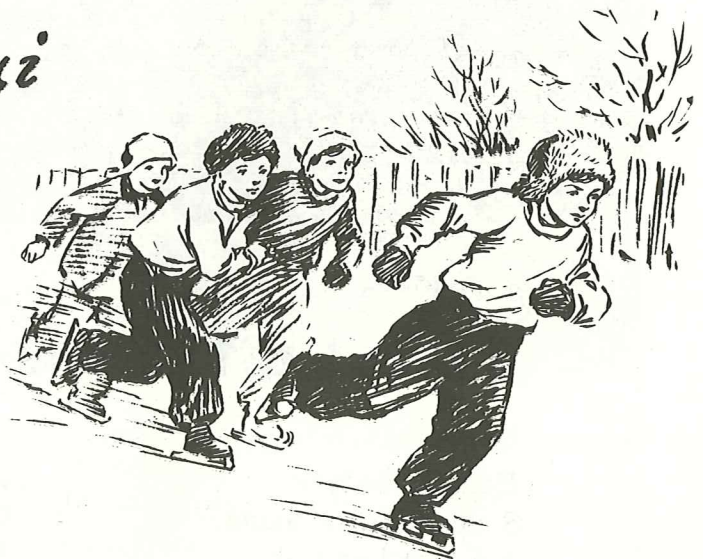
Так художник 15-го століття уявляв собі Кия, Шека, Хорива та їх сестру Либідь. Цей груповий портрет — ілюстрація до літопису. Під малюнком — зразок старого українського письма. Так у давні часи писали наші предки.

В. БІЛЕНКО

На ковзанці

Вмить розчистили сніжок
Й залили гуртом каток.
Беремо свої коньки
Й на змагання залюбки.

Починаємо забіг,
Летимо — не чуем ніг.
Тільки стогне синій лід,
Тільки оплески услід.

СНІГУРКА

Малюнок Г. ЗАХАРЧУК

Микола ЛИСИЧ

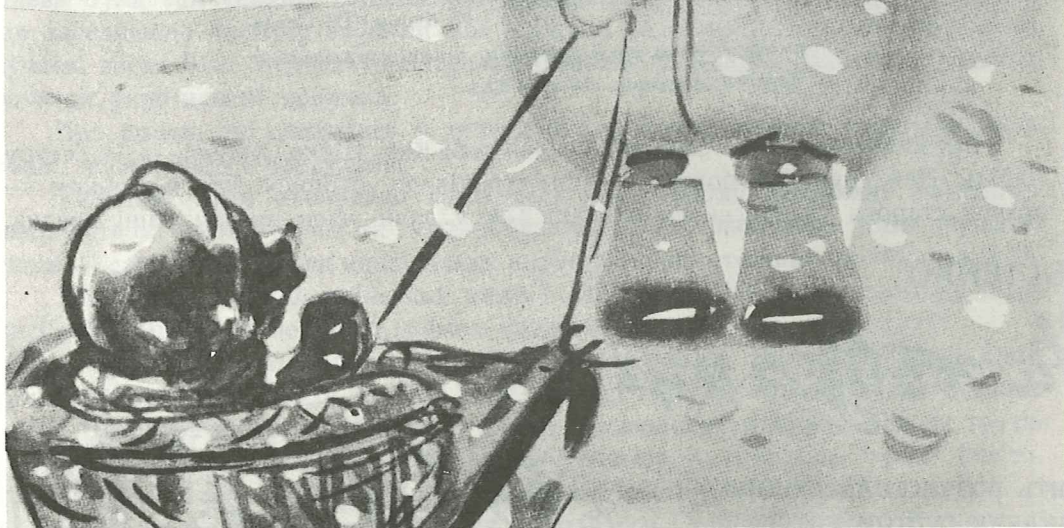
У малої Люби
Білі хустка й шуба,

Білі рукавички,
Лиш рожеві щічки.

Поголяла трішки—
Гралася у сніжки,

А тепер — додому,
По сніжку м'якому.

І жартує тато:
— Йде снігурка в хату.

М. ЛИСИЧ

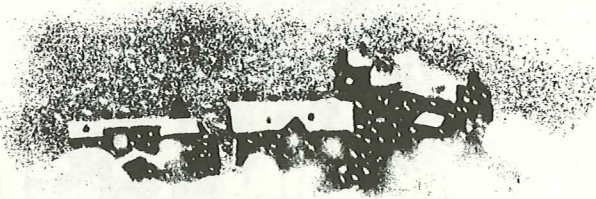
П І Д Т Р И М А Л А

Додому бабуся
З прогулянки йшла,
А з нею і внучка
Галинка мала.

І раптом старенька
Спирила ходу
І каже Галинці:
— Та ми ж на льоду!..

Ідуть, розмовляють
Про се і про те.
Під ноги пороша
Сніжинки мете.

Злякалась бабуся
І мовить: — Ой нене!
А внучка: — Не бійся,
Тримайся за мене.

Українська школа "Буковина" при Буковинській православної церкві Святої Трійці у столиці Канада — Оттаві.

На фоті: учні школи, у центрі (зліва): Р. Василенко — учитель, А. Томка — голова громади, В. Цопа — інструктор.

На фоті: Хор "ЛАСТІВКА" (керівниця хору учителька Л. Гаєвська-Денес) української школи ім. Івана Франка в Саншайні (Австралія), що успішно виступав на загальному шкільному вечорі, який улаштувала Українська Центральна Шкільна Рада в Мельбурні на честь гетьмана Івана Мазепи. Керівник школи — Д. Носяра.

Микола ЛИСИЧ

Малюнки М. ХУДЯКА

ВІДГАДАЙТЕ

Поглянуть прямо любо —
 Все біле навкруги!
 Вдяглись в пухнасту шубу
 Сади, поля, луги.

Коли ж весна настане
 І сонце припече,
 Та шуба враз розтане,
 Струмками потече.

Послухайте, малята,
 Загадку до кінця:
 Хто може відгадати,
 Як зветься шуба ця?

Малюнок Г. ЗАХАРЧУК

Микола ЛИСИЧ

У КОТА ЧОБІТ НЕМА

Пада, пада сніг лапатий,
Стеле ковдру пухову.
Побіжімо в двір гуляти,
Зліпим бабу снігову.

Ой, як хороше надворі!
Вже давно так не було.
Біля хати снігу гори
Натусило, намело.

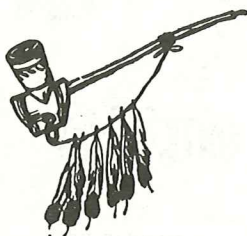
Можна взяти і санчата —
Не каталися ж давно...
А із хати кіт вусатий
Сумно дивиться в вікно.

Пада, пада сніг лапатий.
Це в наш край прийшла зима...
Кіт би теж пішов гуляти,
Так чобіт в нього нема.

Генрі Лонгфелло

ЛІСНЯ ПРО ГАЙАВАТУ

*Переклад з англійської
Костянтина Шмиговського*

(Продовження)

Встав з постелі Гайавата,
Встав з кошлатих шкір бізона
І, відсунувши заслону,
Взрів чужинок, що сиділи
На постелях опівночі
І розпачливо ридали.

Він спитав: «О гості! Що вас
Так пригнічує, печалить,
Що опівночі так гірко
Ви ридаєте в куточку?
Може, скривдила Нокоміс?
Чи дружина Міннегага
Чимось вразила вас прикро?»

Тіні змовкли, перестали
Гірко плакати, зітхати
І сказали тихо-тихо:
«Ваших родичів ми душі,
Прибули до вас з країни,
Де царює Чібіябос;
Ми прийшли сюди поглянуть,
Чи по правді ви живете.

Крики болю і тужіння
Досягли вже Того Світу;
Крики жаху, що злітають

З вуст живих, на поміч кличуть,—
Нас гнітять і тяжко мучать.
Ми прийшли на вас поглянуть;
Нас ніхто в селі не знає,
Не зверта на нас уваги.
І, ми бачимо, померлим
Серед вас немає місця.

Зваж на це, о Гайавато!
І скажи своїм всім близьким,
Щоб віднині вже ніколи
Нам жалю не завдавали
Ні плачем своїм, ні сумом.

Не кладіть своїм померлим
Тягарів тяжких в могилу.
Не кладіть важких прикрас їм,
Казанів, горшків, посуду:
Це виснажує померлих.
Ви давайте їм лиш страву
Та вогонь у путь далеку.

Діб чотири путь триває
До країни Духів-тіней,—
Тож підряд чотири ночі
Духам світ в пітьмі потрібен.
Як ви мертвого сховали,
То лишайте перші ночі
Ви яскравее багаття
На могилі,— його привид
Відчуватиме турботи,
В мороці не заблукає.

Так прощай же, Гайавато!
Ми взяли тебе на іспит,
Щоб пізнати твое терпіння.
Ми могли б чекати образи,
Кривди, але був ти завжди
Благородний і великий.
Будь же ти таким і далі,
Як спіткає тебе лихо!»

Як скінчили, чорний морок
Враз створився у вігвамів.
Гайавата чує шелест,
Ніби хтось проходить мимо.
І заслону при порозі
Підняла рука незрима,
І війнув вітрець морозний,
Зорі в проріз показались.
Так і зникли гості-тіні,
Зникли привиди мандрівні
З царства дивного Понімі,
Духи-тіні з Того Світу.

xx
ГОЛОД

Й, ти, зимо,— зимо довга,
Зимо довга та журлива,
І морозна, і жорстока!
Крига — товща, товща й товща
На річках та на озерах,
Сніг—все глибший, глибший, глибший!
У полях, степах та в лузі,—
Скрізь лежать пухкі замети.

Ледве-ледве із вігвама
Міг пробитись в ліс мисливець.
Марно він блукав по хащах,
Бо ж нічого не знаходив.
Не стрічав він ні оленя,
Ані кролика Вобассо.
І, знесилившись до краю,
Помирав мисливець в лісі
І від голоду, й від хуги,
І від злої лихоманки...
О страшний нищівний голод!
О жорстокії страждання!
О тортури лихоманки!
О дитячий плач тужливий!
О ти, жах жінок індієських!

Відчувався всюди голод
На землі і над землею,
У повітрі і на небі.
Холодно блищали зорі,
Як вовків голодних очі.

У вігвам до Гайавати
Мовчазні зайшли два гостя,—
Мовчазні й, мов тінь, похмурі.

Не чекаючи запрошень,
Не питаючи про дозвіл,
Не промовивши ні слова,
Сіли біля Міннегаги
Й стали жадібно вдивляться
Ув обличчя Міннегаги.

І сказав один: «Поглянь лиш!
Я — цар-голод, Бакедовін!»
І сказав другий: «Ти бачиш
Лихоманку Акесейвін!»

І сердешна Міннегага
Від їх поглядів здригнулась.
Мовчки лігши на постелю,
Заховала своє личко
І нічого не сказала.
Після кожного їх слова
І їх поглядів зловіщих
Все сильніш вона тремтіла.

Далі й далі в ліс дрімучий
Біг шалено Гайавата,
В серці тугу затаївши;
З посірілого обличчя
Поту кадали краплини
І відразу ж замерзали.

В хутрі, з зброєю своєю —
Ясеновим міцним луком
І стріл повним сагайдаком,
В рукавицях Мінджікаун
Він ішов все далі й далі
Мертвим, мов пустеля, лісом.

«Гітчі-Маніту могутній! —
Крикнув він, піднявши очі,
У гірку годину жаху,—
Дай поїсти дітям, батьку,
Дай нам страви,— бо загинем;
Нагодуй ти Міннегагу,
Міннегагу, що вмирає!»

По мовчазній хаші лісу,
Непривітній і похмурій,
Пролетів той крик відчаю,
Прокотився без одвіту,
Лиш гучна луна озвалась
В цьому лісі безконечнім:
«Міннегага! Міннегага!»

Так тинявся Гайавата
Цілий день в безмежних хащах,
По тих хащах, повних тіней,

Де колись, у літню пору,
Він проходив разом з тою,
Кого взяв собі за жінку
У краю Дакотів диких;
Тут тоді пташки співали
І струмочки дзюркотіли,
Вітер пахощі розносив,
А кохана Міннегага
Так упевнено сказала:
«Йду з тобою, чоловіче!»

У вігвамі із Нокоміс,
Де страшні сиділи гості
І невпинно жартували,
Помираючи, лежала
Його мила Міннегага.

«Чуєш? — хвора говорила, —
Чи ти чуєш дикий рокіт?
Це пороги Міннегаги
В путь далеку мене кличуть!»
«Ні, дитя, — Нокоміс каже, —
Це нічний холодний вітер
Шум здіймає в верховіттях!»

«Глянь, — говорить Міннегага, —
Он мій батько на порозі
Мене кличе до вігвама,
Що стоїть в краю Дакотів!»
«Ні, дитя, — Нокоміс мовить, —
Це димок з багаття в'ється!»

Хвора знову: «Он сам Погак
Глянув з темряви на мене,
Чую, як мені він руку
Стиснув зимною рукою!..
Гайавато! Гайавато!»

І сердешний Гайавата
Деся далеко серед лісу
За багато миль в міжгір'ї
Крик почув отой жакливий,
Любий голос Міннегаги,
Що з п'тьми його гукала:
«Гайавато! Гайавато!»

По засніжених пустелях,
Між дерев, укритих снігом,
Біг додому Гайавата
Із порожніми руками;
Чув лиш стогони Нокоміс:
«Вагеномін! Вагеномін!
Чом не згинула раніш я,
Не померла я спочатку?
Вагеномін! Вагеномін!»

До вігвама добігає,
Бачить він стару Нокоміс,
Що хитається і стогне,
А кохана Міннегага —
Мертва, мертва, вже холодна...
Його серце бідолашне
Диким вибухнуло криком,
Що далекий ліс здригнувся
І далекі зорі в небі
Теж здригнулися від жаху.

Сів він, тихий і безмовний,
Біля ложа Міннегаги,
Біля ніг краси-дружини,
Біля ніг, що вже ніколи,
Вже ніколи більш не будуть
Вибігати йому назустріч,
По слідах його не йтимуть.

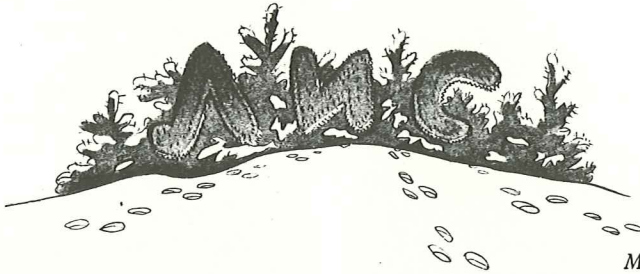
Затулив лице руками
І сидів сім днів, сім нічок,
Непорушно, як зомлілий,
Геть байдужий, нечутливий
І до мороку й до світла.

Поховали Міннегагу:
Вирили в снігу могилу
У глухім і темнім лісі,
Під сумною бугилою;
Одягли в найкращий одяг
І закутали в коштовні
Горностаєві хутра, —
Снігом вкрили, наче хутром...

А вночі вогонь розклали,
Щоб горів чотири ночі,
Доки дух її прибуде
В царство Духів — царство Тіней.
І з порогу Гайавата
Стежив, як горить багаття,
Як освітлює всю хащу.
І, з безсонної постелі
Біля ложа Міннегаги
Вставши, стежив він з порога,
Щоб багаття не погасло,
Щоб душа не заблукала.

«Ти прощай, о Міннегаго!
Ти прощай, Вода Грайлива!
Своє серце поховав я
У могилі, де лежиш ти,
Всі думки мої — з тобою.
Не вертайся до роботи,
Не вертайся до страждання, —
Голод тут та лихоманка

Мучать серце, тіло мучать.
 Скоро слідом за тобою
 Я піду до царства тіней,
 До похмурого Поніме,—
 На той світ долину, люба!»

Малюнки В. ГРИГОР'ЄВА

Яку б гру придумати?
 Давайте зліпимо лиса!

Наліпили снігових куль,

наламали гілок.

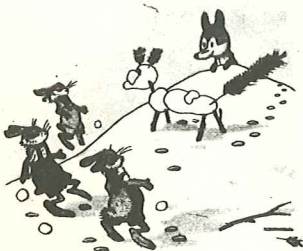
А ще приладнали голову
 й хвоста.

Ура! Лис готовий!

І зовсім не страшний...
 Зараз ми йому покажемо!

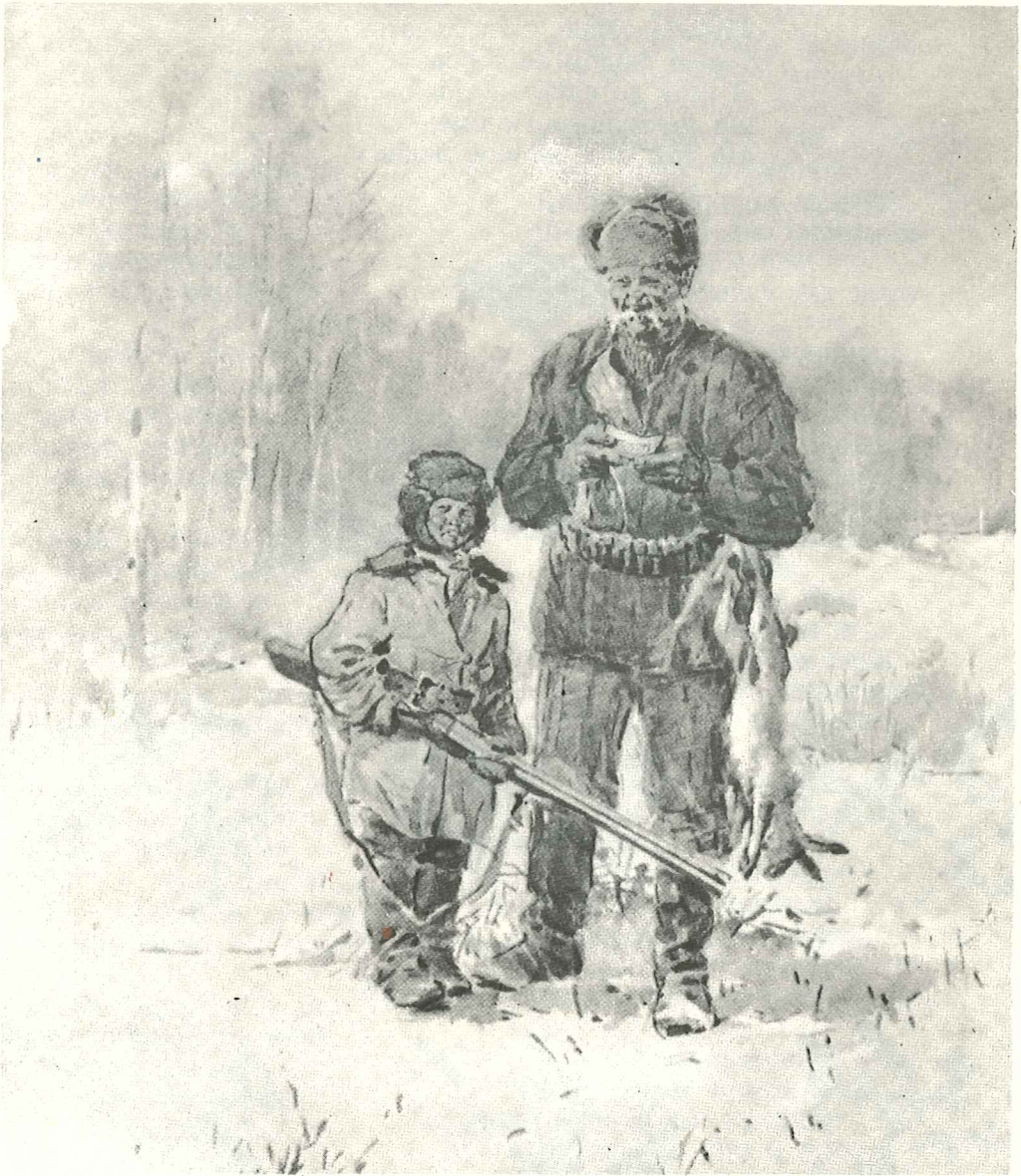
Ой! Хто це?

Рятуйте! Лис!

.....

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія
й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

**“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.**